

konkréciókkal, szórványos lelettel. Ez a homok fokozatosan átmegy 15-20 cm vastag barna, agyagos üledékbe, a rétegsor alján, a mésztufapadon a tűzhely.

1997: Az északi in situ fal további bontása során a legalsó rétegben az agyag foltokban – lencsékben –, jelentkezik, s lefelé egyre kötöttebbé válik, azaz az üledék színe, fizikai és kémiai összetétele, sztratigráfiája, horizontális és vertikális elrendeződése a medence viszonylag kis alapterületén belül is változó.

A tetőről korábban leszakadt, a kitöltésbe beágyazódott mésztufalapokat foltokban mangános bekérgezés borítja. A sötét bevonat keletkezéséhez vizes környezet szükséges.

A MÉSZTUFÁ-MEDENCÉVEL KAPCSOLATOS MEGFIGYELÉSEK

1995: A jelenleg nagyrészt kitisztított üreg belső, nyugati fala szabályos medencefenék. A felhajló idősebb mésztufa 80-100 cm magasan laza üledék közbetelepülése nélkül, szilárdan csatlakozik a fiatalabb, vízszintes településű fedő mésztufához. Északi oldalon a medence nem volt zárt, az újkori törmelék eltávolítása után a lösz mintegy 4 méter hosszan, váltakozó, 15-30 cm vastagságban tovább folytatódik, szórványos leletekkel.

1996: A medence alja nem vízszintes, kelet felé kissé lejt.

1997: A medencét nyugatról és északról lezáró mésztufafal íve kelet felé kanyarodik. Ez a medence-lezáródás nem követhető végig a jelenlegi bejárati nyílásig, mert mintegy két méter hosszan és ismeretlen mélységben betonszerűen összecementálódott csontbreccia vár kibontásra. A medence keleti lezárása nem rekonstruálható, ezt az újkori kőbányászással elbontották. Így vált hozzáférhetővé a régi lelőhely folytatása. A mesterségesen függőlegesre bontott, kompakt mésztufafalban észak felé több méter hosszan, erősen lejtősen 15-30 cm vastag lösz követhető. Vértesszőlősen az I. lelőhely legalsó kultúrrétegénél tapasztalható hasonló jelenség: mintha a klasszikus mésztufamedence függőleges kerítőfala nem mindenhol „nőtt volna össze” a fekével. Vértesszőlősen a máig álló medencefalak alatt az alsó kultúrréteg folytatódik. A jelenség magyarázata a geomorfológusokra vár. Ugyanis a régészeti-rétegtani axióma alapján a mésztufafal alatt lévő kultúrréteg keletkezésének meg kellett (volna) előznie a mésztufafal lerakódását. A nagy ellentmondás ebben az, hogy egyrészt nem a teljes medencére érvényes a jelenség, másrészt a vízszintesen beágyazódott kultúrréteg semmiképpen nem maradhatott volna meg eredeti, bolygatatlan állapotában a mésztufafal keletkezését eredményező későbbi, intenzív forrástevékenység korántsem nyugodt körülményei között. Egyszerűbben: a feltörő erős sodrú forrás elmosta volna a kultúrréteget.¹⁴ S ez különösen Vértesszőlős esetében nem történt meg.

A medence északi-északnyugati falánál több cm (!) vastag szürke, tömör, leszedhetetlen mészkéreg rakódott a csontokra. Ilyen erős bekérgeződést a medence többi részén nem tapasztaltunk. Ugyancsak a medence északi része a jelenlegi bejárat, ahol a fiatalabb, második generációs (fedő) mésztufába imponáló méretű mamutcsontok kövesedtek. Évtizedek óta szorgalmasan törik-zúzzák-bontják a látogatók. A medencén